

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO
ČETRTLETNO DIN 15
CELOLETNO DIN 60 / ZA
INOZEMSTVO JE DODATI
POŠTINO / OGLASI PO
CENIKU / POSAMEZNA
ŠTEVILKA PO DIN 150.
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNOSTVO IN VPRAVA
V VČITELJSKI TISKARNI
ROKOPISI SE NE VRA-
ČAJO / ANONIMNI DO-
PISI SE NE PRIROČV-
JETO / POŠTINA PLA-
ČANA V COTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

Pomoz' Bog, četnici!

Direktorij Orjune mi je z zaupanjem poveril veliko nalogo, da uredim četniško vprašanje v organizaciji. Svest sem si v polni meri ogromnega, težkega dela in sem ga prevzel, računajoč na Vašo idealnost in požrtvovalnost. Pozivam Vas, da mi pri zgradbi orjunaških bataljonov pomagate z vsemi svojimi silami, s polnim zaupanjem in vso potrebno disciplino. Na delo za Nacijo!

Zdravo!

MARKO KRANJEC
Veliki čelnik Orjune.

Uradniške plače.

Reči moremo, brez pomišljanja, da ga ni v Jugoslaviji ponižnejšega in bolj solidno mirnega stanu, kot so državni uradniki. Govorilo in pisalo se je o njih in za nje med nami toliko, da bi prešlo črnilo napolnilo že jezero in potrošeni papir pokril pod seboj za večne čase vladajočo gospodo. Izgleda pa, da je bilo vse to delo zastoj in da bo ostal ubogi siromak v državni službi še v nadalje najslabše plačan in na milost ter nemilost političnim partizanom izročen bednik.

Razpravljati danes o pomenu državnega uradnika za obstoj države, ko ve zadnji pastirček v bohinjskih planinah, da gloni na dobri upravi vse blago države in naroda, bi bilo naravnost absurdno in smešno. Vendar izgleda, da tega ne morejo doumeti oni možje, ki sedaj upravljajo državno krmilo in merijo služabniku države merice plačila za njegov trud.

Težave in skrbi gospoda ministra financ niso baš majhne. Kriti milijarde izdatkov z davki po vojni vihrji tako izbičane zemlje, je resnično umetnost, ki zahteva trdga srca in gluhih ušes. Zato je marsikatera njegovih idej za izravnanje postavk v državnem proračunu vsaj opravičljiva, če že ni simpatična. Nikakor pa ne moremo v vrsto teh prištevati njegov načrt za 20% redukcije prejemkov državnih uslužbencev na račun razlik, ki jih jim dolguje država.

Kdor pozna razmere v uradniških družinah, ta ve, kaj se pravi živeti z bornimi prejemki, ki jih nudi danes državna služba. Toda državni uradnik Slovenec — je poleg svojega službenega čuta — obdarovan še z neizmerno veliko množino idealizma, s katerim prenaša vse bridkosti in težave svojega stanu. V zavesti nepriljetnega in težkega položaja, v katerem se nahaja ta mlada njegova država, je mirno delal in garal zanj. Pričakovano je pač, da mu bo ta po prestanih krizah izkazala svojo hvaležnost. Trpel je pomanjkanje, glad in zimo ter čakal, da se razmere izboljšajo. Za izpremembo mu je včasih zapel pri volitvah še kak vodilnih političnih mož obovet polno pesem in mu za poznejše čase poslal morda celo svojo posetnico. Tekla so leta. Z njimi pa je v geometrični progresiji rasla beda. Pot v zastavljajnico se je ponavljala vedno češče. Zavladalo je tako obupno stanje, da ve oceniti to trpljenje samo oni, ki ga je preživel sam.

Uradnik pa je molčal, delal in čakal. Čakal svoje pravice in trkal ponižno na vrata svojih višjih, da bi mu pomagal.

Boren in pomilovanja vreden v svoji krotkosti je vrtil pred finan-

čnim ministrom svoj oguljeni klobuček in vpraševal visoke gospode, kaj da se je pregrešil, da mu ne odraita plačila za njegovo delo. Ali ni koj od vsega početka te države, posvetil vse svoje sile njeni dobrobiti in s svojim poštenim delom, solidnim značajem in resno voljo, postavil temelje državni upravi, ki je sedaj srečno prebrodila vse krize povojnega razpoloženja? Vpraševal je dalje, da li ni od prvega dne, ko je dihljal val svobode tudi med zidove sedežev avstrijskega sv. Birokracija, posvetil vseh, prav vseh sil državi z željo, da jo dvigne in kar najbolj ojači.

Nihče ne more očitati državne- mu uradništvu, da ni vršile svojih dolžnosti. In vendar je najbolji zapostavljen in povsodi zadnje. Namesto pomoči in podpore pa je doživelo, da so se našli med onimi, ki jim je dala slepa usoda v roko vladno, celo ciniki, kateri se niso sramovali reči: »Kaj hočete vendar državni uradniki? Saj so kakor trgovci. Država jim je preskrbela, opremila in z blagom napolnila lokale, sedaj naj pa sami trgujejo, če so pač seveda tega zmožni!«

Napram tem glasovom je bilo dolgo naše uradništvo povsem indiferentno, ako že ne naravnost sovražno. Zadnje čase je pričelo pod pezo razmer kloniti in popuščati v tej smeri, tako, da se je bati najhujšega. Sedaj je vrh vsega tega prišel še odlok, da se prične mesto povišanja, reduciranje plač.

Pоследic tega danes še ni mogoče dovolj jasno naslikati. Zado- stuje samo bežna slika, ki napoveduje derout na celi črti. Nahajamo se pred novo krizo, ki bo vse globlje vsekala v živo telo države, kakor vseh 14 vladnih skupaj. Bo to kriza fundamenta države, ki sloni trdno in neomajno na dobri upravi. Sicer je v istini krepko naše državno telo. Tovrstni smrtno nevarni eksperimenti pa so že tudi zanj zelo opasni. Kemal paša zatira z vsemi silami orientalizem in bizantinizem v državni upravi. Pri nas ga hočejo kratkovidni krmilarji države uvesti v krajih, kjer doslej o njem nismo niti čuli.

Proti temu zla polnemu početju mora vstati ves narod, ki mu je mar res skrb za usodo države in odločno povedati sedanjim vlastodržcem, da na ta način ne bomo pričeli v tej zemlji štediti.

Dokler najde gospod finančni minister viro za zgradbo nepotrebnih Pantheonov, reprezentacijskih palač, povečanja kreditov za nabavo ministrskih avtomobilov, milijonske vsote za reprezentativne in dispozi- cijske fonde, nakupe nerentabilnih podjetij, financiranje dražih komisij in tisoč drugih tovrstnih izdatkov — mora najti tudi viro za

poštene in življenjskim razmeram primerne plače državnih uslužbencev, na kolih ramenih leži več kakor polovica obstoja države.

Zgodovinski trenutek.

V zgodovini je zopet stopila v niz znamenitih letnic nova — 1. december 1925, ki pomenja za zgodovinarja slovesni podpis lokarnskega dogovora v Londonu. Živimo v burlih časih, polnih doživetij, ki se vrste mimo nas s filmsko brzino. Izgubili smo smisel za velike trenutke in občutek za silne v zgodovino vklesane momente.

O važnosti in pomenu lokarnskih pogodb smo že govorili. Spoznali smo, da pomenijo novo ero evropske politike, ki bo vrnila poraženemu Nemčiji velik del v Versailles ji odvzetega blišča. Dočim je bilo pred njo vedno govora le o premaganju Nemčiji, nastopa sedaj že čas, ko stoji v pogodbi črno na belu, da so vse prizadele države prežete one želje — prožiti narodom zaščito in varnost. Pojem združenih in zaveznikov sil prestopa biti dejstvo. Razlika med poraženimi in zmagovalci izgine. Nemčija vstopa v svetovni sestav po desetih letih zopet kot polnopravni član z enakimi pravicami in dolžnostmi.

Za nas lokarnski dogovori ne pomenjajo direktno poseganje v naše interese. Posredno pa na vsak način. Kajti stališče, ki ga zavzema napram svetu sedanja Nemčija, ki bo imela v doglednem času meje tudi prav gotovo z nami, ni za nas irelevantni pojem. Se manj irelevanten pa je za nas položaj Italije, ki ji je dana z lokarnskimi pogodbami še pojačena možnost, posvečati svojio že itak ne malo pazljivost Sredozemskemu morju in Balkanu.

Vprašanje našega razmerja po 1. decembru napram Nemčiji postaja za nas z vprašanjem priključitve Nemške Avstrije k Nemčiji vedno bolj aktualno! Kajti s podpisom lokarnskih dogovorov stoji Nemčija na enakopravni podlagi z drugimi silami in bi bile vsake posamezne sankcije napram njej naletele gotovo na najodločnejši protest Sveta in Zveze narodov. Prepričani smo lahko že danes, da ne bi bil napram nam ta Svet baš preširokogruden.

Koroška pisma.

III.

Zagovarjanje Nemcev radi postopanja napram br. Kranjcu in Verbiču.
— Po manjšinskem kongresu. — Preiskovalna komisija. — Nov naval nemčurjev.

Napad na funkcionarja Orjune predsednika Kranjca in tajnika Verbiča je napravilo pri naših Nemcih zelo neprijeten utis. Zadeva je bila vsem močno nerodna. Intervenal je tudi celovski župan pri jugoslovenskem konzulatu v Celovcu. Naglašal je, da je bilo vse le neljub incident, ki ne sme imeti nobenih posledic. Odgovorni funkcionarji v Podrožici pa so skonstruirali pripovedko o pastirčku s fračo, ki je lučal kamenje na vlak in zadel šipo kupeja. To fabulo je prinesla tudi graška botra »Tagespost« s seveda primernim ogorčenja polnim komentarjem, iz kojega je razvidno, da vidijo Nemci in nemčurji v Orjuni nevarnost, ki jo je treba resno upoštevati.

O tem pričajo tudi protestni shodi proti invaziji jugoslovenov in zbiranju orjunaških band v obmejnem ozemlju, ki naj bi po sedanjih novih informacijah upadle 1. decembra na Koroško.

Postopanje naših koroških malih Mussolinčkov Šumijevega in Arneutzevega kova vzbuja že celo pri naših ne baš tenkočutnih socialdemokratskih upravičenih ogorčenje. Pri njem igra seveda glavno vlogo volilni moment. Nekoliko pa menda

Vsako drugo početje v tej zadevi pomenja izdajo državnih koristi in izpostavljanje najbitnejših državnih interesov nevarnostim nepojmljivih obsežnosti. A. V.

S tem bo morala naša diplomacija računati.

Stališče Italije pa je že dovolj poznano. Izrek lige za človeške pravice, da je Italija opasnost za svetovni mir, bo po Londonu samo še podkrepljen. Kajti brezdvomno je, da so sedaj v Italiji prevladali imperialistični nazori, katerih ekspanzijo bomo imeli priliko občutiti prvi baš Jugoslovenci.

Da bomo mi dovolj pripravljeni na ta moment, to bodi skrb naš vseh. Apatija za vprašanja zunanje politike, ki vlada doslej med nami, mora prestatiti. In kot prvo znamenje tega zanimanja bodi zahteva naš vseh, da pošče že vendar naša diplomacija vez z nekdanjo našo največjo zaščitnico — matjuško Rusijo, brez katere smo samo igračke v rokah zapadnih velesil. Sentimentalni predsodki in ozkoscčnost morata pasti, če tudi s kakimi malenkostnimi žrtvami. Rusija carizma spada v muzeji in z njo tudi njeni ordni in reprezentanti, ki se ne morejo še uživati v to, da so za vedno minuli časi tlake in desetine. S tem spoznanjem se bodo morali sprijazniti tudi oni beograjski kratkovidci, ki še vedno vidijo v gospodih Strandmanih in Wranglih Rusijo.

Opozarjali smo mi že dovelj zgodaj na potrebo tega koraka, ki nas bo privedel zopet pod okrilje naše res bodoče velike zaveznice. Dobri in priporočljivi so vsi naši dosedanja zavezniki in prijatelji, vendar v odločilnem trenutku prav gotovo vsi skupaj ne bodo toliko zalegli, kakor ena sama ruska armija.

To je naša misel in želja. Je pa tudi jasen izraz volje in hotenja cellega jugoslovenskega naroda, ki je že opetovano dokazal, da še vedno gleda na Istok, kjer se nahaja njegov največji prijatelj. Ta volja je danes tako splošna, da bo našel pri njenem izvrševanju sleherni jugosloven našenodušnejše odobravanje, pa makar bi bil potem že tudi sam minister S. Radič. A. V.

REKLAME

ne potrebuje

O. BERNATOVIČ

ker se blago radi svoje kvalitete in cene samo priporoča.

ja za preiskavanje pritožb Slovencev. Po petih letih odkar uživamo blaženo čast, da smo podaniki avstrijske republike, smo doživeli zopet enkrat trenutek, da so naši drugojezični državljani zopet priznali, da smo koroški Slovenci še tu. Javno je padlo priznanje, da se koroškim Slovincem godi že pet let velika krivica in da je to krivico potreba temeljito korigirati.

Prebridke izkušnje z našimi nemčurji pa so napravile iz nas velike pesimiste. Zato tudi mi tem besedam in sklepom prav nič ne verujemo. V tem nezaupanju nas potrjuje tudi gibanje Nemcev. Dočim na eni strani sprejemajo sklepe o delovanju preiskovalne komisije, pa na drugi strani javno napovedujejo nov naval proti Slovincem. Prvi znanilci tega novega navala so mnogoštevilni shodi in sestanki nemških bojnih društev. Na njih med glasnim odobravanjem sprejemajo sklepe, »da se bodo odslej preprečilo koroškim Slovincem vsaka prireditve, vsak sestanek in z vsemi sredstvi udušili vedno bolj množično se iredentistično delovanje temnih sil z onstran Karavank, ki ne marajo v deželi jezer in rek traneza miru.«

Koliko se jim bo to posrečilo, pa je veliko vprašanje. Plamen, ki je zagorel v srcih neodrešenih in zvičalno odtrganih koroških Slovencev bo mogoče udušiti samo s krvjo ali pa z gospodarskim mirom našega življa. Do tega pa nikdar priti ne sme. In to bodi skrb vseh onih, ki za Karavankami uravnavajo niti naše bodoče usode.

Rob Koroški.

Izvršujte zakon!

Tiskovni zakon vrši vlada z veliko vestnostjo. Njegove dobre in slabe strani je že mogoče občutiti v našem tisku. Izostali so tako ponižujoči osebni izpadi in obrekovanja. Ton pisanja se je močno dvignil.

Toda, kakor se uporablja ta zakon z vsemi svojimi odredbami in kaznimi nad jugoslovenskimi novinarji, tako pa uživa inozemsko časopisje še vedno neko prizanesljivo popustljivost. Zakaj, tega ne vemo. Morda iz sramu pred inozemstvom, ki ga naši gospodarji ne marajo seznaniti z našim modernim in svobodoumnim tiskovnim zakonom. Lahko pa tudi iz drugih vzrokov. Posebno napram naši vrli zapadni sosed!

Ožigosali smo že v eni prejšnjih številkih našega lista sramotno in za

Vse dobre lastnosti, ki jih zahteva gospodinja pri pranju od izvrstnega mila, ima Zlatorog mila. Velika čistilna moč in izvanredna izdatnost mila napravijo v najkrajšem času iz umazanega perila snežnobel, dišeč zaklad!

Zato zahtevajte le ZLATOROG mila!

nas ponizujoče pisanje italijanske revije »Illustrazione Italiana«. Citirali smo njeno pisanje o naši hrabri vojski in državi, s katerim so smetili Italijani ti dve nam tako sveti instituciji. Zahtevali smo, da se temu prepotentnemu listu odvzame poštni debit za našo državo. Podprli smo to zahtevo tudi na odredbe tiskovnega zakona, katerega člen 18. jasno izreka, da se mora vsaki publikaciji, ki žali kralja, državo in narod, odreči razširjanje po naši zemlji. Naleteli pa smo na gluha ušesa! Sicer nam je znano, da je bila s pri-

stojnega mesta poslana uloga v tem smislu, ki pa ni bila iz nam nepoznatih vzrokov ugodno rešena.

Ob priliki zadnjih odgovorov na interpelacije radi »Edinosti« je podal gospod zunanji minister izjavo, da se ne more vtičati v italijanske notranje razmere, kakor bi bilo razumeti njegovo intervencijo za zaslužene brate. Sedaj pa vidimo, da vlada ne intervenira, če tudi ima za to pravno podlago in da mirno prepustča italijanskim mazačem žaliti narodno čast in ugled Jugoslovenov!

oče drugih narodov in da ostaneš razcepljen tudi za bodočnost v senci — brez zraka, brez solca.

Pomni: majhen si, s separatizmom pa se delaš sam še manjšega in ta separatizem ti je zapreka kulturnega in ekonomskega razmaha v veliki beli svet.

Janez Ev. Krek.

Napad na Orjunaše v Sisku.

Napadalcji separatisti. — Napadalec premikul. — Pisanje separatističnih novin.

Vlada sporazuma rada naglašala po svojih potujočih in reprezentirajočih ministrih, da je z njenim nastopom nastopila doba miru in reda v zemlji. Tega miru pa osobito na Hrvaškem ni nič kaj posebno občutiti. Posebno se ne morejo z njim pohvaliti Orjunaši, ki jim je prišlo takoj po nastopu R. R. vlade radi-čevsko seljaštvo groziti z ognjem in mečem. Izvršili so se tudi poznani dogodki v Capragu, kjer je oborožena masa navalila na Orjunaše. Ti dogodki se obravnavajo baš te dni tudi pred sodiščem v Petrinju. Nato je sledila še cela vrsta drugih incidentov, dokler niso zahtevali ti zopet novo žrtev med zapeljanimi sovražniki Jugoslovenstva.

Bilo je to v Sisku, kjer se je sestalo v kavarni Loyd nekaj Orjunašev. Ti so se mirno razgovarjali in pomenkovali med seboj. Izzival jih je samo nek Uzelac, ki si je prizadeval, da jih zdraži. Orjunaši pa niso na njegove poizkuse niti najmanj reagirali. Med tem je vstopil v kavarno tudi neki Radonič z Duličcem. Jedva je Uzelac opazil Dulič-

čiča že je planil nani in ga tako močno udaril po čelu, da je ta takoj brez zavesti omahnil na tla. Ko je tako surovo pobil Duličča, ni nič manj naglo zagrabil tudi Radoniča in se pričel z njim ruvati. Radonič je v samoočrambi posegel po nožu, nakar je Uzelac v par trenutkih izdihnil. Radonič ni Orjunaš in tudi nikdar ni bil, kakor vedo povedati separatistični organi. Takoj po tem uboju so bili aretirani zopet seveda samo vsi Orjunaši in predani državni pravdnosti.

Orjuni sovražno časopisje je seveda zopet ta tragični slučaj naslikalo tako, kakor da bi ga bili Orjunaši izzivali. S posebno žolčljivostjo pa so se vrgli na Duličča, ki je povsem nedolžen. Najhujiši izpadi so bili seveda v priznanem o Orjunaših dobro informiranem »Jutarnjem listu«, ki se bo moral za svoje pisanje zagovarjati tudi še pred sodiščem. Pri nas mu je sekundiral kajpada tudi škofov list, ki menda doslej še ni do dobra spoznal, da jo je pri pisanju o »orjunaških zločinih, napadih itd.«, še vedno bridko izkupil.

Teror nad Orjunaši in T. P. D.

Sovražniki Orjune med delavskimi sloji tudi neprestano operirajo z lažmi in obrekovanji, v katerih dolže Orjuno, da dela roko v roki s T. P. D. in da tvori samo njeno plačano gardo. Pozabljeni tudi še niso očitki, da je prišla Orjuna razvijati svoj prapor v Trbovlje, baš po naročilu Trbovelske in da je hotega na ta način zatreti zopet se porajajoče strokovno gibanje premogarijev.

Borili smo se proti tem nesramnim in podlim klevetam povsod, kjer so jih dobro plačani in najeti rdeči agitatorji razširjali. Sedaj hočemo navesti par zgledov, kako izgleda ta naklonjenost T. P. D. na-

pram Orjunašem in rudarjem v njenih podjetjih. Kdor je delavec nacionalist, ki si mora z žulji služiti kruh v tovarnah, ta že ve kaj in kakšna je taka naklonjenost tujerodnega, kakor domačega kapitala. Nacionalist je oni bedni siromak, ki je vedno zaposlavljen in od vseh preganjan in osovražen. Omrzen je pri svojih sodrugih, ker ne veruje v njihove internacionalne evangelije, in osovražen je zopet pri kapitalisti, ki kot tujec, vidi v njegovi nacionalni zavesti veliko nevarnost za svoje nadaljnje eksploatacijske načrte. Oba mu škodujeta in ga preganjata kjerkoli moreta, tako da je za obzidjem fabrike, povsem brezpravn in nemočna rača, izložena

na milost in nemilost volji teh njegovih smrtnih sovražnikov.

Tako je tudi v Trbovljah. Kdor služi v umazanih rovih rudnikov in prašnem dimu cementarne, ta ve, kdo je oni, ki mora izvrševati najtežja dela in prenašati največje šikane — to je jugoslovanski nacionalist — Orjunaš. Posebno zadnje čase postajajo razmere v tem oziru že naravnost vnebovpijoče.

Ni pa dovolj, da bednega nacionalista, ki si mora s krvavim potom prisluziti svoj kruh, zapostavlja in preganja njegov delodajalec, nego tudi njegovi sodelavci. Zavedeni po peklenko zlobo zasnovanem načrtu izživajo, nenacionalno misleči delavci naše člane v Trbovljah in jih napadajo na cestah, v stanovanjih, krčmah in drugih krajih, kjer jim le prilika kaže, da za ta napad ne bodo prejeli zasluženega plačila. Naši člani na ta teror, ki so ga pričeli izvajati sovražniki Orjune, samo po sebi umevno ne morejo molčati. Prišlo je že do večjih spopadov pri katerih sta bila težja poškodovana tudi dva naša člana. Grožnje z nasilno akcijo proti trbovelski Orjuni vedno boli rastejo, čim bolj se ta razvija.

Prvenstvo pa nosijo med temi zaplojniškimi napadalcji in pobijalci osobito nemčurji iz krajev okoli Ptujca, ki izživajo tako nesramno, da obstoji resna nevarnost, da bo zbog tega prišlo še do nekih drugih dogodkov.

O tem agresivnem nastopanju

je dovolj informirano že tudi orožništvo, ki se odločno zavzema za red in mir, katerega kalijo taki temni elementi. Ker pa zbog malih kazni, ki jih sprejmejo tovrstni napadalcji, ne trpe ti nikake večje škode, ne rodi vse prizadevanje orožništva tistega sadu, kakor bi ga sicer, ako bi bili napadalcji tudi primerno kaznovani od podjetja. Očividno pa to ne gleda s posebno nevoljo na te ekcese njenih internacionalno orientiranih delavcev. Ti seveda vidijo zopet v tem nekako moralno in tiho potuho. Opaziti je, da se mnogi pazniki, nemškega mišljenja, naravnost s simpatijami postavljajo na stran teh zaplojničkov in celo odobravajo njihov teror.

Orjunaši ne posegamo radi po samopomoči, ker vemo, da imamo za zaščito osebne svobode mišljenja in kretanja, zakonito zaimčene pravice, ki jih mora država zaščiti in z vsemi sredstvi. Zategadelj se novno obračamo na državne oblasti, da z vsemi sredstvi vlijejo različnim tujerodnim nenadomestljivcem spoštovanje pred zakoni in uredbami države v kateri žive in se tako dobro rede. V zaščito reda in mira, ki je naši državi več kakor potreben, pa naj pritisne tudi na T. P. D., da bo naša sredstva, vsled katerih bodo imeli poleg državnih sankcij priliko tudi socialno občutiti, nemirni izživajo in pretepači, da se era, ki je vladala v nemčurško boljševiško pobarvanih Trbovljah pred 1. junijem 1924 nikdar več povrniti ne sme!

„Novi čovjek“, „Novo svetlo“ - in mi.

Ravnokar je začelo izhajati dvoje časopisov z gorenjim naslovom in mi vsi, ki želimo povzdigniti naš rod duševno in telesno, se moramo zanimati za njune cilje; četudi v bistvu ne prinašata nič novega, sta dokaz, da se po vseh delih naše države začneja intenzivno delo za regeneracijo povojne družbe, za jasno vzgojo in za nov zdravjši in krepkejši narod.

Že naslova obeh listov nam kaže, da želimo »novega človeka« in »nove luči«, ki naj prineseta naši državi in človeštvu novih ljudi in novega življenja. Orjuna te borce pozdravlja, ker izvršujejo del njegovega programa. Podajamo tu v kratkem program obeh listov.

»Novo Svetlo« izhaja v Zagrebu in ima podnaslov: Tjednik za propagando prosvete u narodu in za pobijanje pokvarenosti društva«. Izhaja vsako soboto, naročnina je letno 80 Din in naročniki dobivajo štirikrat na leto brezplačno prosvetne knjige.

V proglasu čitamo: Vsi prijatelji naroda, vsi človekoljubi v našem narodu in vsi oni, ki znajo ceniti občno narodno prosveto, že dolgo časa z žalostjo opazajo, kako je naš narod še vedno v prosvetnem oziru na nizki stopnji. Naša inteligenca troši svoje duševne in telesne sile večinoma za nevedne stvari, od katerih nima koristi niti ona niti narod.

Politikarji so se glodali doslej med seboj in dokazovali drug drugemu, da so »lopovci«, »izpriječci«, »zločinci« itd. Narod so držali v

večnem razburjenju in mu s tem jemali čas, da bi mislil na to, kar je največ vredno, na skupno prosveto.

Naše šole so postale take, da so večinoma samo fabrike za fabriciranje javnih nameščencev. Na etično in prosvetno stran se v naših srednjih šolah malo ozirajo. Tam se vodijo večinoma samo statistični podatki o uspehih mehaničnega večbaleznega učenja posrednih predmetov. Zato je naša mladina, ko »dovrši« srednjo šolo, večinoma duševno in telesno pokvarena, brez značaja, brez velikega poleta in brez življenjske podlage.

Cerkev, ki bi morala biti gojiteljica čiste etike med narodom, troši vso energijo svojih služabnikov za večno iste dogmatične dokaze, s čimer prav nič ne koristi ljudski prosveti.

Stotisoči našega naroda izgubljajo velik del časa svojega življenja za razne športe, posebno nogomet in pozabljajo pri tem na pravi zmisel športa. Narodna energija in narodni denar se po nepotrebnem troši za ta namen. Ker precenjujejo naše narodne sile drugo prosvetno polje.

Alkohol se je v našem narodu tako razpasel, da vidite na tisoče ljudi, ki so pijani vsako nedeljo in vsak praznik. God in rojstni dan nista prav »praznovana«, ako »slavljenici« niso pijani. Pijani ljudje ne morejo biti niti plemeniti niti značajni.

Ob vsakem koraku morete čuti vsak dan ljudi, ki kolnejo in psujejo na najgriši način. Preklinjajo to, kar

bi moralo biti vsakemu najbolj sveto. Kolnejo Boga, ki jih je ustvaril, mater, ki jih je rodila, Kristusa, svetnike itd. To je znamenje, da ti ljudje niso prosvetljeni, to je znak surovosti in poldivjaštva.

Analfabetizem je v našem narodu še vedno velik. Polovica našega naroda ne zna čitati in pisati — s čimer se lažje širijo razne slabe stvari in se tem težje širi prosveta med narodom.

Tako bi mogli naštet še mnogo dokazov neprosvetljenosti velikega dela našega naroda.

Vprašanje je, kdo naj temu od-

pomore? Politiki nimajo ne časa ne volje, državna oblast troši denar in čas za politično delovanje in se ne udeležuje brigat za duševno narodno prosveto. Šole so dokazale, da je v kljub njim tisoče neprosvetljenega naroda — torej:

Država, šola, cerkev — ti trije močni faktorji ne delajo, kar bi morali in mogli delati.

Kdo torej? Proglas naševa potem prosvetne delavce. Vključ pretrzanosti bomo priznali, da ima proglas v obče prav.

Končno stavi »Novo Svetlo« sledeča javna vprašanja:

1. Ali priznate, da način današnjega življenja ni pravi in da ni zmogljiv napraviti ljudi srečne?

2. Ali smatrate za potrebno, da se ta način življenja izpremeni in da je to mogoče?

3. V čem leži po vašem mnenju glavna napaka današnje družbe?

4. Kaj mislite, kako bi morali ljudje živeti, da bi bili razumni, pošteni in srečni?

5. Čigava dolžnost je skrbeti za to, da bodo ljudje takšni?

6. Ali oni, ki je to njih dolžnost, svojo dolžnost izpolnjujejo.

7. Kdo bi mogel to nalogo najlažje, najgotoveje in najbolje izvršiti?

8. Kakšna sredstva in kakšne metode bi bile potrebne?

To delo hoče torej izvršiti »Novo Svetlo«.

»Novi čovjek« izhaja v Sarajevu kot glasilo tkzv. Vidovičeve šole. Ima isti program. Prof. Vidović ima v Sarajevu srednjo šolo za delavce, izdaja mesečnik »Uzgalatelj« in se bori za nov način vzgoje v šolah. »Novi čovjek« ima namen propagirati nazore te šole med narodom. Stane 80 Din letno. Govori v visokih besedah, n. pr.:

»Novi čovjek ima oči življenje smrti in išče in hoče, ker čuti večno Silo, večno Mladost, večno Živ-

Kdor želi imeti

res dobro SUKNJO ali RANGLAN iz krasnega in prvostanega blaga naj-modern. krojev, jih dobi samo pri tvrdki

Fran Lukić -- Pred škofijo 19.

LISTEK.

ANICA Č.:

Praznik vstajenja.

Ena sama je luč in ena sama je sila, ki nam je dom ujedinen zgradila, in ena je sama verna resnica, ki je v robovih silo gojila, ko je na tilnikih bila pretrda pest sami resnici v zasmeh, in ko še v dušah zavest bila izdajstva greh, ena sama je večna pravadna resnica in samo ena je vera življenja, ki nam je dala praznik vstajenja. In danes je eden cilj domovine, ki dviga jo v mislih na snežne planine

v ponosne višine Triglava, da ji želja zaplava v bogate vipavske doline in dalje do Soče, kjer tužno v valovih pesem preroka našega joče, in dalje, da ji obzorje izginja v biserno morje —

in tjakaj na drugo stran čez Karavanke — v Korotan. Vse povsod, vse povsod eden sam klic zgodovine, naše zemlje, naše lastnine. Vse povsod — eden sam cilj domovine: Ujedinjenja našega dani! — A Ti, o narode, ki ti v razkošju (kot solnce svoje bode)

bedna luč davnih borcev gori. Kaj si ti? Ene so korenine tvoje davnine in ti si eno samo drevo, eno drevo in eno telo — a onim v prognanstvu vstajenja ne bo — dokler ti duša eno ne bo. —

Skopje.

Vi, ki je vam slovariska zgodovina neznana bolj, kot so studenci Nila...

»To Skopje, ki leži pred nami«, je razlagal naš spremljevalec, ko smo stali na strmem obzidju ogromnega Dušanovega gradu, »to Skopje je nastalo šele po velikem po-

žaru, ko je bil Piccolomini zažgal mesto.«

Gledali smo navzdol na temnorojave štirioglate strehe, ki so se stiskale druga ob drugo v širokem polkrogu v podnožju grajskega grebena, kakor da se boje novih časov, ki se kažejo tam ob Vardaru z novimi modernimi stavbami in lepo urejenimi nabrežji, in džamije in mošeje, ki so se dvigale na vznesenih mestih s svojimi minareti nad bornimi starimi hišami z malimi okenci, so se nam zdele kot spomeniki preteklih časov. Pogledali smo na vzhod in zapad, na sever in jug in smo spoznali, da je malo mest na svetu, ki bi imela tako naravno važno lego kakor Skopje in da mora biti v teh zidovih zakopana zgodovina Balkana in naše preteklosti.

»Stoletja so zakopana pod nami«, je razlagal naš vneti spremljevalec, organizator skopljanskega muzeja, »začetki gradu segajo še pred bizantinsko dobo — vsi gospodarji Balkana so si tu utrdili svoj sedež, kajti od tu so obvladali vsa pota, ki večjeje sever in jug, vzhod in zapad. Danes stojimo v začetku nove dobe, zato moramo pregledati preteklost...«

»A kako je prišel v Skopje Piccolomini?« ugibljemo sami pri sebi, kajti malo smo se učili v avstrijski šoli balkanske zgodovine. Naš razlagalec nam pomaga oživljati spomin. To je bilo leta 1689. Nekaj let pred tem — leta 1683. — so bili Turki zadnjič pri Dunajem. Poljski kralj Jan Sobieski je prišel Dunajčanom na pomoč in premagana turška vojska se je umaknila čez Oggersko. Sledil ji je Evgen Savojski, ki je vrgel Turke preko Donave in avstrijska vojska je sledila turški v zasluženo Srbijo, kjer se je srbsko prebivalstvo pridružilo krščanski cesarski vojski. Ta vojska pa je sredi Balkana omagala, uničevala so jo bolezni in druge nadloge (ni bila ne prva ne zadnja, ki jo je uničila Srbija) — in morala se je umakniti. Skopje je bilo ob tem času na vrhuncu svoje turške slave. Turški potopisec Evlija Čelebija piše, da je od polovice XVII. stoletja 10.000 hiš eno- in dvonadstropnih, 2150 trgovin, 120 džamij in 70 tržišč; ulice so bile tlakovane z belim kamnom, nad grajsko trdnjavo se je dvigalo 70 stolpov, okoli mesta ob Vardaru je mlelo okoli 1000 mlinov. To lepo mesto je dal avstrijski general Piccolomini dne

27. oktobra l. 1689 zažgati in se je umaknil z ostanki svoje vojske v Avstrijo. Kdor stoji danes na Dušanovem gradu in gleda na Skopje, si more predstavljati ta ogromni požar. Tudi če bi turški potopisec pretiraval, moramo verjeti očividcu polkovniku Straserju, ki poroča, da je od 10.—12.000 hiš in 40 džamij po požaru ostalo le nekaj razvalin. Piccolomini sam je poročal cesarju, da ima mesto 60.000 ljudi, iste številke navajata Nemeč Wagner in Italijan Contarini.

Od tega požara si Skopje celo stoletje ni opomoglo. Turška država je propadala in njena trgovina je opešala: ogromno bogastvo, ki je bilo v Skoplju uničeno, se ni dalo več nadomestiti, zato je v 18. stoletju Skopje bilo le malo ubožno mesto, zgrajeno na razvalinah prejšnje slave. Toda njegova ugodna lega ga je zopet dvignila. V začetku preteklega stoletja, ko so ponehali boji proti grškim in srbskim ustašem, se je začelo mesto pod Amzi-pašo zopet dvigati. Začeli so se v njem naseljevati tudi kristjani; trgovina je oživela in ko je l. 1875. postalo Skopje središče kosovskega vilajeta, je raslo do današnjega časa, ko se je vrnila v osvobojeno

Ijenje! Novi človek je lešva, ki se po nji dvigajo ljudje od zverj v vseučno apoteozo božanstva! Sila. Duševna sila! Ljubzen! Odločnost. Krepost! Duševno herojstvo in duševno življenje — to je že izročilo v milijonih in milijonih živih ljudi. Oni so pobegli grobovi, v katerih je smrad smrti, senca človeka, pepel trohobe.

Ker le zdaj zavladala Smrt nad življenjem. Telo je zlomilo Duha. A mi vsi hočemo pomagati življenju proti Smrti. Duševnemu bitju proti Zverj! Človeštvu proti materiji. I. d.

To so lepe in visoke besede »Novega človeka«.

Veliki naš mislec, Ohridski biskup Velimirovič je naš narod nazval »lešje telo s koštrunovo gla-

vo«. pri čemer je »koštrunova glavica« — inteligenca. Vse to kaže, da se začena pri nas boj za duhovno prerodenje in kdo bi tega z veseljem ne pozdravil.

Vemo, da je med visokimi narčrti in med uspehi — še velika vrzel. Toda ob času splošnega materializma je treba povzdigniti glas, da ne propademo v lastni pokvarjenosti. Podobni duhovni prepovedi se čuti tudi drugod po Evropi. Ni dvoma, da smo v fazi velikega prehoda.

Orjuna je bila med prvimi, ki so dvigali pri nas glas za novo duševno nacionalno življenje in ob narodnem prazniku pozdravlja vse, ki se ob njej bore za velike cilje — za človeka bodočnosti. Dr. J. J.

Dopisi.

Proslava Ujedinjenja celjske Orjune. Proslava je uspela v vseh ozirih sijajno. G. ravnatelj Lešničar nam je razložil v dobro zamišljenem govoru pomen 1. decembra in nas je obenem opozoril na napaake, ki jih moramo v nacionalnem življenju odpraviti. Predvsem več jugoslovanskega in nacionalnega duha v naše družine! Spominjal se je nadalje vseh srbskih herojev, ki so dali za našo svobodo življenje. Kot en glas je zadonel v dvorani: »Slava jim!« Sestra Založnikova je deklamirala globoko zamišljeno in lepo pesem »Praznik vstajenja«, katero je spenjala nalašč za ta večer gospodična Anica Č. in katero priobčujemo na drugem mestu. Druženi pevci Celjskega pevskega društva in »Olike« so izborno zapeli nekaj lepih pesmi. Najlepše pa je uspela vizija »Sen koroških Slovencev«, najnovejše delo celjskega rojaka učitelja g. Frana Roša. Na naših odrih smo videli že nebroj alegorij in sliknih stvari, vendar enakega še ne. Pisatelj nas je popeljal v tiste čase pred tisoč leti, ko je bil naš slovenski rod na Koroškem še svoboden in si je sam volil svoje kneze. Videli smo starega slovenskega kmeta Patovščana in kneza Gorazda, slišali smo tožbo zaslužnjenih bratov, ki je mnogo poslušalcev genila do solz. Videli pa smo končno tudi rešitev tlačanih koroških Slovencev po Orjuni in jugoslovanski vojski. Ko je zastor padel, je navdušeno občinstvo klicalo g. Roša na oder. V viziji so nastopili člani Dramatičnega društva, ki so svoje vloge krasno rešili. Deklamiral je tudi g. Velušček kot priznan dober deklamator Grudnov »Pomladni veter«. Končno smo videli še žive slike in skupine, katere so zelo lepo izvedli Orjunaši. Po očijselnem delu se je razvila zabava in ples. Uspeh prireditve je v vsakem oziru povoljen.

Slovenjegraščec. Gospodu Schullerju je Slovenjegraščec premalo nemški, zato nima pokoja. S pomočjo znanih odpadnikov dela naklepe, kako bi ustanovil v našem mestecu pomemčevalnico, nemško šolo. Od hiše do hiše hodi in zbira podpise onih, ki so v resnici njegovih misli, pa tudi onih, ki se le boje zamere. Na ta način je zbral 23 meščanov, ki so se zavezali vpisati svojo dečo v nemške razrede. Dece so našli točno 40.

srbsko državo in postala duševno in gospodarsko središče južne Srbije. Tako leži danes pred nami. Dasi so ga stoletja pokrila s turško zunanjostjo, je bilo vedno v njem tudi mnogo srbskega prebivalstva in potopisci ga smatrajo v vseh stoletjih za srbsko mesto. Leta 1892. je bila v Skoplju otvorena prva srbska šola. Srbov so se Turki v Skoplju najbolj balj in težko je bilo življenje pred vojno v tem mestu vsem, ki so čutili srbsko. Toda vztrajnost srbskega plemena je zmagała in danes je Skoplje — srbsko. Razvija se hitro in krasno bo to naše mesto ob Vardarju. Velika je njegova bodočnost.

Skoplje pa ima svojo preteklost v najstarejši dobi Balkana. Njegovi začetki segajo v čase starih Iliriv. Od takrat do danes je preživelo mnogo slavnih in težkih časov — a bilo je vedno središče, ki je igralo v zgodovini važno ulogo. Zgodovinar Tomašek trdi, da so ga prvi utrdili ilirski Peoni. Ko so leta 160. pred Kr. Rimljani osvojili Macedonijo in Peonijo, je postalo Skoplje važna točka za nadaljni boj Rimljanov proti ilirskim Dardancem. Ko so Rimljani kmalu potem obvladali

tudi Dardance in ves Ilirik, je postalo Skoplje, ki se je zvalo Scupi, glavno mesto Dardanijske (metropolis Dardanijske). Pet sto let je ostalo pod Rimljani kot bogato trgovsko mesto. Imelo je rimske mestne pravice — tlakovane ulice, vodovod, cirkus, svetišča itd. To nam pričajo razni kamni in razvaline, ki jih je izkopal angleški arheolog Ivans. Rimsko mesto Scupi je ležalo malo višje ob Vardarju, kake pol ure od današnjega Skoplja, kjer so danes Bardovci. Tam se nahajajo še ostanki starega mesta. V Skoplju je bila veteranska kolonija VII. rimske legije, ki je imela svojo garnizijo v današnjem Smederevu ob Donavi. O tem je pisal slavni nemški Momen. Med mestnimi legijami Ilirika se omenjajo Scupenses (Skopljanici). Tod skozi je šla rimska cesta, še leta 1875. je našel Nemec Lipich milijanski kamen v Skoplju iz časa Hadrijana; drugi milijanski kamen je iz časa Antonija Pia. Celo nekaj rimskih cesarjev je prebivalo v Scupi in so od tu izdajali zakone. Leta 1378. je bil v Skoplju cesar Teodozij, ki se je tu pripravil na vojsko proti Gotom in izdal zakon proti dezertirjem. Istotak zakon je dati-

Za Božič!

si ogledajte izložbo

Ant. Krisper

Ljubljana

Naš pokret.

Vsem blagajnikom M. O. in M. P. Iz poročila brata oblastnega blagajnika posnemamo, da še niso vse organizacije, kljub opominu, vrstile nerazprodanih srečk za kroje in tudi ne nakazale izkupička razprodanih srečk! Ker nekatere organizacije, katere so že napravile obračun, urgirajo zbiranje in moramo tudi z direktorijem obračunati, se pozivajo vsi zamudniki, da nujno izpolnijo svojo dolžnost! Isto velja glede razposlanega blaga za kroje in glede sprejetih brošur. Dalje je iz blagajniškega poročila razvidno, da nekatere organizacije zelo malomarno, druge pa sploh ne plačajo doneskov za pripisane tiskovine, članske markice in znake, še manj pa predpisanih 30% od čistega dobička vsakokratne društvene prireditve. Oblasni odbor nima drugih dohodkov, kot navedene, izdatke z organizacijo pa ogromne, zato se prizadeva M. O. in M. P. odnoso njih blagajniki nujno pozivajo, da store svojo dolžnost napram Oblasnemu odboru, ker ima ta kakor že omenjeno velike denarne obveznosti. Radi nerednosti plačnikov smo primorani pošiljati odslej vse naročeno le po povzetju!

Izključitev. M. O. Maribor je izključil iz organizacije dosedanjega člana Jerneja Tavčarja in sicer radi kršenja discipline, upora in pokretu škodljivega obnašanja.

Orjuna Vič je priredila v nedeljo elitni zabavni večer, ki je izpadel res kar najboljši. Prenapolnjen dvorana je jasno pokazala, kolike simpatije uživa sedaj vrha Vjska Orjuna. Otvoritev večera je bila naznanjena z orjunaško himno. Za njo je br. Petre z veliko čustvenostjo deklamiral Kragljev pesni: »Zadovoljni Kranjci« in »Med bratje«. Žel je zaslužen hvalo vseh. Nato je umetniško odpsela tri balne točke baletka kr. opere gđe. Bercetova in žela viharno odobranje. Br. Drago Burge in sestra A. Thalerjeva sta prav pohvalno deklamirala Prešernovo: »Od železne ceste«. Po teh točkah so uprizarili še enodejanko »Priljudni komisari«, ki je povzročila najrazigranejšo razpoloženje. Prireditve je pokazala, kako je treba aranžirati orjunaške zabave, da bodo mikavne, zabavne in dostojne višine njene prirediteljice — Orjune. Zato

vsa pohvala vrlim viškim Orjunašem!

Škofja Loka. Praznik narodnega ujedinjenja smo praznovali pri nas dokaj skromno. Cerkvem obredom je poleg zastopnikov občine, tukajšnjih državnih uradov in šolske mladine prisostvovala tudi deputacija Orjune. Pozneje se je šolska mladina zbrala v okusno okrašeni šolski sobi in z nagovori, deklamacijami in orkestrom proslavila velik spominski dan. Na večer je priredil Sokol Akademijo, katere spored je bil prav pester. Slavnostnemu govoru so sledile orkestralne točke, telovadne skupine in deklamacije. Lep večer je zaključila Koroljeva »Jugana, vila najmlajša«. Žal le, da je škofjeloško občinstvo posvetilo temu večeru prav malo interesa — poset je bil naravnost minimalen. Opazili smo še tudi to, da cela vrsta poslopih ni razobešila zastav, kar gotovo ni v posebno priznanje našim meščanom.

Bratu predsedniku! Tako nenaodoma si odšel na svoje novo službeno mesto, da se vsi nismo mogli od Tebe osebno posloviti. Vodil si nas dragi Vinko brez strahu in oklevanja po ravni poti naprej do zmage ter tako z vztrajnostjo dvignil trboveljsko Orjuno iz težkega položaja v katerem se je nahajala po tragičnem 1. juniju, v vrsto najboljših organizacij. Sedaj nas pa zapuščaš in odhajaš kamor Te zove službena dolžnost, krnilo organizacije pa prepuščaš nam ostalim. Bodi prepričan, da pozicij, ki si jih osvojil Ti, ne damo, temveč tvorile nam bodo nepremagljive okope iz za katerih bomo osvajali nadalje, dokler ne padejo zadnje ovire na poti k popolni naši zmagi, katere venec zmagoslavja deliti bomo s Teboj, kajti Ti si bil oni, ki nam je vlival poguma, nas učil in bodril. Iskrena in bratska Ti hvala.

Orjuna Trbovlje. Mestna Orjuna v Kranju priredi v sredo, 16. t. m. ob pol 9. uri večer v prostorih »Narodnega doma« proslavo kraljevega rojstnega dne. Na sporedu govor, koncertne točke in prosta zabava.

Trbovlje. Tukajšnja Orjuna je izgubila dva najgiblnejša in občespotovana brata, namreč predsednika Orjune br. Vinko Sajeveca in brata inž. Ant. Homana. Prvi je odšel v Beograd, drugi v Laško. Želeč obema na novih službenih mestih obilo sreče, jima kličemo, posvetita vse svoje moči tudi tam za dobro domovine in Nacije. Zdravo!

Trbovlje. Dne 6. t. m. je priredila tukajšnja delavska Orjuna praznik sv. Barbare. Ta prireditve je razvedrila s svojim resnim, a tudi komičnim nastopom vse navzoče prav zadovoljivo. Tudi tu gre vse priznanje tistim, ki so z darili, udeležbo ali drugače to intimno zabavo povzdignili. Članstvu se mora priznati vzorna disciplina. Orjuna čvrsto naprej!

Propagandni tečaj Orjune bodo otvorjeni prihodnji mesec v Splitu. Udeležiti se jih bodo delegati iz vseh oblasti. Tečaje bo vodil sam

Brezkonkurenčne cene

v zimskih ulstih, oblekah, dežnih plaščih in vsakovrstnih oblačilih

VAM NUDI
JOS. ROJINA
LJUBLJANA.

Razmnoževalne aparate. THE REX CO., Ljubljana.

brat predsednik Direktorija dr. L. Leontić s pomočjo najboljših ideologov in propagatorjev našega pokreta.

Opozarjamo na to tudi naše organizacije, ki bodo sprejele radi tega še posebno okrožnico.

Razprava proti Orjunašem v Petrinju, ki so obtoženi radi dogodkov v Capragu, se je pričela 9. t. m. O njej prinesemo še natančnejše poročilo.

BRATJE!

Dne 15. avgusta 1925 se je vršil izlet vseh Orjun mariborske oblasti v Šmarje pri Jelšah. Zaradi neurja, ki je nastalo tik pred prireditvijo na prostem, smo imeli deficit do 5000 Din.

Ker se dosedaj ni posrečilo najti kritje za ta deficit, prosim vse bratske organizacije, da prispevajo k kritju tega dolga. To zahteva čast in ugled naše organizacije.

Napravite kako malo prireditev ali naberite prostovoljne prispevke z nabiralno polo ter pošljite denar na moj naslov.

Pripomnim, da so naperjene tožbe proti meni in da mi preti rubež, ako se ne krije dolg pravočasno! Kot državnemu uradniku mi ni mogoče kriti deficit iz lastnega žepa! Kdor pomaga takoli, pomaga dvojno!

Zdravo!

Rudolf Puc,

bivši predsednik mestnega odbora Orjuna Šmarje pri Jelšah.

PEVSKI ODESK »GRAFIKA«
V LJUBLJANI priredi 21. t. m. v Filharmoniji koncert s sodelovanjem muzike dravske divizije. Natančni spored na lepakih.

Kronika.

Nemška nesramnost. Prisostvovanje zastopnika zatiranih in ponižanih koroških Slovencev, dr. Pettha, na kongresu narodnih manšin, povzroča Nemcem resne skrbi. V stari tetki graški »Tagespost« se je oglašil tudi neki nemčur, ki predlagal, da izda koroški deželni zbor posebno knjigo o narodnih manjšinah na Koroškem. V njej naj bi bila navedena vsa »resnična dejstva o postopanju s koroškimi Slovenci«, ki uživajo vse bonitete avstrijskih državljanov.

Poznamo drznost in nesramnost Nemcev v tem pogledu. Zato bi iz-

RESTAVRACIJA LJUBLJANSKI DVOR

najmodernejše urejena in opremljena. Izborna kuhinja. Najboljša domačina inoz. vina. Pristni teran. Vsek dan morske ribe.

IVAN ZAKOTNIK

mestni tesarski mojster
Ljubljana, Dunajska cesta 46. Tel. 379.
Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrežja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
Parna žaga. Tovarna furnirja.

RADIO aparati.

Ta aparat stane 750 Din.

Sprejem vseh evropskih postaj zasiguran. Elektromaterijal, motorji, svetiljke.

PO CENI! ELEKTRO-COMPAGNY PO CENI!
d. z. o. z.

Ljubljana, Sv. Petra cesta 23.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Je najmodernejše urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. - Brosure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Solski zvezki za osnovne in srednje šole
Risane, dnevniki in beležnice.

danje kake tovrstne knjige pod spretno redakcijo kakega dr. Wut-teja bilo skoro v resnici mogoče. Uverjeni pa naj bodo že v naprej, da bo ta njihova resnica prepolna knjiga naletela na zelo slab odmev. Kajti ves civilizirani svet je danes že dobro in točno poučen o kulturnem in nepristranskem postopanju Nemcev nad ubogimi koroškimi Slovenci. Pesek je bilo mogoče napisati v oči ameriških komisij ala Millesove l. 1919., sedaj pa ne pojde nič več!

Čudni uspehi! Listi vseh strank so polni hvalisanja in slavošpevov v počast njihovim strankarskim bogovom, ker so vsi s »svojim uspešnim prizadevanjem občutno znižali davke«. Mi kot davkoplačevalci tega »občutnega znižanja« doslej še nismo imeli prav nič prilike občutiti. Vsak dan pa zamoremo konstatirati le »občutno povišanje« istih in uvažanja vedno novih prispevkov, ki pričajo, da se naši poslanci vse preje, kakor na prizadevanje za olajšanje davkov.

V »Slovenca« piše naš dobri znanec g. J. Kalan dolga pisma iz Nemčije, v katerih roti slovenski liberalizem, naj se otrese svojih manir in najde pota za skupno ali pa vsaj znosno življenje med Slovenci. Ton pisma je v poglavjih, ki obdelujejo »liberalce«, zelo oster, dočim bi bil v delih, ki pletirajo za sporazum, še zelo sprejemljiv, da bi ne poznali dobrega pisca. Želimo tudi mi, da bi prišlo že spričo usode velikega dela našega naroda, ki

ječi razkasan po nesrečnih pogodbah do strankarskega izmirjenja. Bojimo se le, da bo ta naša želja ostala še dolgo samo lepa misel brez uresničenja. Kajti vse dosedanje delo oficijelnih in neoficijelnih voditeljev SLS je imelo samo en namen in cilj — razdvajati in cepiti narod. Sejalci sovraštva in započeti prepira so se doslej rekrutirali skoro edino le iz vrst stranke, nositeljice narodne pravice in bodočnosti. Zgodovina in dejstva govore. Njih krika ne bo mogel zadušiti noben še tako blag glas iz tabora verne braniteljice avtonomije in samostojnosti Slovenije. Toliko za preteklost.

Kar se tiče bodočnosti je skoro gotovo na mestu tudi že znani narodni pregovor: **Volk dlako menja, uravi pa nikoli!** In narod je gospod Peregrin zelo star in moder!

Za izbornu kakovost našega mila »GAZELA« lahko jamčimo! Sicer pa kupite samo 1 kos in uverili se boste sami, da je naša trditve resnična.

Književnost.

Danes se človek skoro zgrozi, ko čita v dnevnikih napoved, da bo izdal pesnik X. Y. svoja dela v posebni knjigi. Pogled na čedno množico teh pesniških izdanih v polih naših knjigoljubov potrdi upravičenost tega strahu.

Prijetno pa je bil presenečen vsakdo, ki je sprejel v roke drobno

knjižico mladega Mirka Kraglja: »Kresnice in snežinke«. Knjižica obsega 108 strani in stane vezana 30 Din, broširana 20 Din. Naroča se direktno pri pesniku samem, ki jo je izdal v samozaložbi. Naslov: M. K., Karlovska cesta 24.

Po uvodu, kjer se pesnik razodene kot apostol beračev, nudi lahko zbirko »Kresnic«. V njej je močna »Žena«, ki pa se le nekoliko preveč razblinja; »Pijancem« pa je močna in izborna slika naših gostilniških politikov, iz katerih govori alkohol, dokler jih domov ne prinesejo zdehajočih.

»Kjer žene Vam odpustajo, barabe, in sin Vam osle kaže, vzorni očel!...« Jaka je tudi v tej zbirki iredentistična pointa. Kragelj je sin zemlje onkraj provizornih meja in občuti sleherni njen utrip s tisto bolestjo, kakor je to mogoče edino le izgnancu. Zbirka nosi naslov »In tiranos«.

Uvod il je grenkega spoznanja prepolna pesem »In sem spoznal...«, ki je pesem vseh zavedajočih se tega, da so starcev naših vznešene fraze izrečene le zato, da višje dvignejo ceno njihovih osebnosti.

Preko »Iredentov« gre pesnik v globino duš onih, ki so jih razgnali volkovi gladni preko sveta in v »Gloria in excelsis« oriše vso bedo tragedije naših od Soče in solnčne goriške.

Danes se tovrstno pesništvo, ki je pri drugih narodih tako razvito, pri nas ne cenj ali pa vsaj podcenjuje. Doživeli smo osvobojenje in

kje med našimi kulturnimi delavci je bil mož, ki bi znal izklesati iz naše besede dostojen spomenik Velikemu trenutku. Zupančič nam je dal »Zarje Vidove«, Gradnik in Gruden nekaj, pa smo pri koncu.

Zato cenimo delo Kraglja baš radi tega. Najsi je mlad, ni krenil za onimi, ki begajo po meglenih izmih, temveč se pogloblja v našo bol in ji daje izraza v svojih delih. Zbog tega je nam, ki verujemo, njegov klic

»Ni vsa še vera izgubljena; še v naših srcih iskra upa tli...« tudi znamenje, da nismo sami na mrtvi straži, in da za nami, ki nam obetajo smrt

»... stoji še nebroj mladine, ponosnih puntarjev iz Volč, Tolmina.«

V »Chanson de la violette« pa podaja pesnik sliko doživlja svojega notranjega jaza. V njem je pokazal, da lahko še od njega pričakujemo kaj boljšega, kakor nam je dal s to svojo prvo zbirko. Treba je le, da se umiri in si zariše pota, na kojih sedaj kak hip postoji, v dvomih nad seboj.

Jezik je lep, samo včasih preveč skonstruiran v izrazih abstraktnega mišljenja. Nekoliko osladna je obilica deminutivov. Drugače pa knjižico toplo priporočamo vsem Orjunašem in nacionalistom, ki bodo našli v njej zanimivo čtivo.

Naročajte »Pobedo«!

STANISLAV MATTÉ, tovarna: Kamniška ul. št. 20, prodajalna: Sodna ulica št. 5 se priporoča za razna krznarska dela.

Vse v zalogi nahajajoče kožuhovine (posebno jopice) po znatno znižanih cenah. — Prevzemam vse vrste kože za strojenje in barvanje.

Jadranska zavarovalna družba

Tel. št. 937. ustanovljeno leta 1838 (Riunione) Tel. št. 937.

Generalno zastopstvo za Slovenijo: LJUBLJANA, Beethovnova ulica št. 4 (v lastni palači).
Direkcija za Jugoslavijo: ZAGREB, Matkova ulica št. 10 (v lastni palači).

Akcijski kapital Lit. 100.000.000.--. Rezervni kapital Lit. 300.000.000.--.

SKLEPA:

Zavarovanja zoper požar — zavarovanja zoper vlom — zavarovanja proti razpoki stekla — zavarovanja zvonov — zavarovanja transportov — zavarovanja strojev proti razpoki — bomaž zavarovanja — zavarovanja zoper točo — življenska zavarovanja, in sicer: dosmrtna zavarovanja — zavarovanja na doživljenje — zavarovanja starostne rente — posamezna nevarna zavarovanja — nevarna zavarovanja otrok — jametvena zavarovanja.

Podružnice v Jugoslaviji: Beograd, Bečkerek, Novi Sad, Sarajevo, Subotica, Split, Sušak, Ljubljana, Osijek.

Glavna zastopstva v vseh večjih krajih Jugoslavije.
Pojasnila in proračuni se dobe brezplačno pri vseh podružnicah.

Velezalogo pohištva, tapetniških izdelkov, žime in morske trave priporoča tvrdka
PETER KOBAL, KRANJ.
Podružnica: Ljubljana - Kolizej.

Božična in novoletna darila

lepa, koristna, po zelo zmerni ceni dobite le v modni trgovini

PETER ŠTERK, LJUBLJANA, STARI TRG ŠT. 18.

Pull-overs, Garçon-blois (bubi), Tunika, sveateri, telovniki, volnene in svilene jope, nogavice, rokavice, dokolenice, čepice, moški klubuki, moško in damsko perilo, velika izbira kožuhovine, torbice, listnice, parfumi, fino milo i. t. d.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja

PREMOG

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpela na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za litarne in domačo uporabo, koračni premog, črni premog in briki.

NASLOV:

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D.
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15 l.

JOSIP ROSENBERG

MARIBOR, Slovenska ul. 1

Umetni mlin, trgovina zemaljskih proizvoda i brašna.

Menjalnica žita u mlinu
Jezdarska ulica št. 1.

ING. DUKIČ IN DRUG

GRADBENO PODJETJE

LJUBLJANA
BOHORIČEVA ULICA 24